

OLIMPIADA ȘCOLARĂ DE GEOGRAFIE
ETAPA NAȚIONALĂ
5 – 10 aprilie 2026

PROBA TEORETICĂ SCRISĂ
CLASA a XI-a

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I.tétel (20 pont)

Írjátok le a versenylapra az alábbi állítások mindegyikéhez a helyes válasz betűjelét:

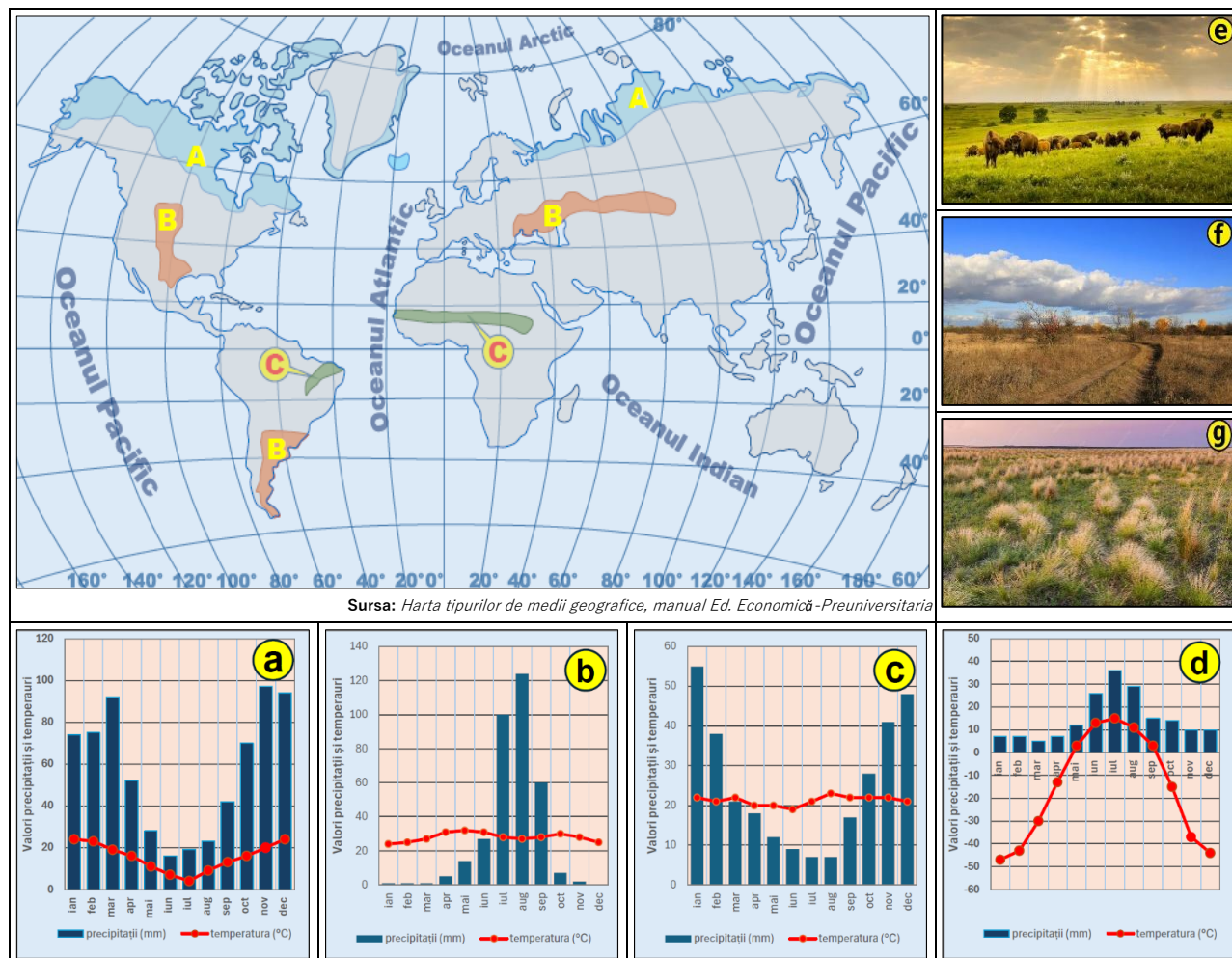
1. A globális felmelegedés, valamint az éghajlat melegedési tendenciája okozza:
a. az erdőhatár eltolódását a sarkok felé b. a víz és a talaj szennyezését
c. a Föld hőmérsékletének csökkenését d. a tengerek és óceánok szintjének csökkenési tendenciáját
2. A himalájai medve és a pandamedve védett állatfajok a következő nemzeti parkban:
a. Assam b. Albert c. Sagarmatha d. Wolong
3. A mélytengeri bentikus környezet szintjei:
a. abisszális, batiális, hadális b. abisszális, batiális, partmenti
c. batiális, pelágikus, neritikus d. hadális, neritikus, part menti
4. Azok az anyagok, amelyeket különböző edényes növények bocsátanak ki, és amelyek gátolják más növények fejlődését, a következőt bizonyítják :
a. allelopátia b. versengés c. mimetizmus (utánzás) d. szimbiózis
5. Az a regionális együttműködés, amely politikai rivalizálások miatt **NEM** működőképes
a. Észak-amerikai Szabadkereskedelmi Megállapodás
b. Nagy Tavak Országainak Gazdasági Közössége
c. Dél Közös Piac
d. Arab Maghreb Unió
6. Az égetéssel vagy erdőirtással létrehozott mezőgazdasági tájak, amelyek egy év művelés után teljesen kimerítik a talajt, a következővé válnak :
a. hamada típusúvá b. erősen felparcellázottá c. vörös lateritesé d. sós síksággá-(sottok)
7. A globalizáció pozitív hatásai:
a. jövedelmi egyenlőtlenségek növekedése és bizonytalan munkaszerződések
b. ökológiai katasztrófák és fegyver- valamint drogkereskedelem
c. infláció csökkenése és a szakszervezetek gyengülése
d. a munkanélküliség csökkenése és az infrastruktúra fejlődése
8. Az a teljes demográfiai modell, amely szerint egy terület népessége természetes módon fejlődik a fejlettségi szint függvényében:
a. demográfiai összeomlás b. demográfiai hanyatlás
c. demográfiai robbanás d. demográfiai átmenet
9. A vízgazdálkodási létesítmények egyik negatív hatása:
a. a művelt területek növekedése
b. az árterek természetes termékenységének csökkenése
c. a talaj erózió elleni védelme
d. nagy mennyiségű CO₂ tárolása
10. A tüskés cserjékből és kemény lombú, alacsony fákból álló növényzet, amely néha a szavannához kapcsolódik:
a. bosanés b. bozót (bruse) c. dzsungel d. maquis/macchia

II.tétel

(26 pont)

A környezettípusokat meghatározó fő tényezők a földrajzi szélesség, a domborzat és az éghajlat, amelyekhez szintetizáló tényezőként társul a növényzet és a talaj, végül pedig az ember.

Elemezzétek az alábbi térképet, az **a–d** betűkkel jelölt diagramokat és az **e, f, g** betűkkel jelölt képeket.

- 1) Nevezzétek meg az **A**-tól – **C**-ig tartó betűkkel jelölt földrajzi övezeteket és környezeteket.
- 2) Határozzátok meg, hogy az **a**-tól–**d**-ig tartó betűkkel jelölt éghajlati diagramok melyik félgömbhöz (É vagy D) tartoznak.
- 3) Magyarázzátok meg a **C** betűvel jelölt afrikai földrajzi környezet lágyszárú növényzetének szárazságtűrő (xerofita) jellegét.
- 4) Mutassátok be azt a geoökológiai tényezőt, amely meghatározza a **C** betűvel jelölt afrikai környezet éghajlati sajátosságait.
- 5) Társítsátok a kontinenseket azokkal a regionális elnevezésekkel, amelyekkel a **B** betűvel jelölt környezet növényzete ismert, valamint az **e, f, g** képekkel (pl.: Ausztrália – scrub – m).
- 6) Magyarázzátok meg a **B** betűvel jelölt környezetben bekövetkezett változást az emberi hatás következtében.
- 7) Magyarázzátok meg az **A** betűvel jelölt környezetben télen mért nagyon alacsony hőmérsékleteket (-30°C alatt).
- 8) Nevezzétek meg egy talajtani tényezőt, amely korlátozza a mezőgazdaságot az **A** betűvel jelölt környezetben.
- 9) Mutassátok be egy okot, amely a tájak változatosságát okozza az **A** betűvel jelölt környezetben

III. Tétel

(16 pont)

Manapság egyre nagyobb szükség van a környezeti jelenségek és azok összetevőinek nyomon követésére és ellenőrzésére. Ugyancsak szükséges azoknak a tevékenységeknek a kezelése (mint az alábbi képeken látható), amelyek ezekről az információkat gyűjtik, tárolják, feldolgozzák és figyelmeztetéseket adnak ki, miközben intézkedéseket vagy döntéseket javasolnak.

Írjátok le/nevezzétek meg:

- 1) Két, globális szinten összefüggő környezeti adatgyűjtési módszert.
- 2) Két, a földi környezet megfigyelésére szolgáló, ürbe telepített és adatgyűjtésre szánt berendezéscsalád megnevezését, 1972-től kezdődően.
- 3) Két jelenséget, amelyet ezekkel a Föld környezetét figyelő berendezésekkel elemeznek.
- 4) Két irányt, amelyek keretében felhasználják az ürbe telepített berendezések segítségével nyert megfigyeléseket, méréseket és adatokat.
- 5) A Föld környezetének globális megfigyelésére szolgáló legkifinomultabb rendszert és az azt irányító nemzetközi szervezet nevét.
- 6) Az EU környezetfigyelő rendszerének nevét és egy, e rendszer által működtetett globális program nevét.
- 7) A romániai környezetfigyelő rendszer nevét és egy feladatát.
- 8) Két szempontot a vízminőség-figyelő mutatókkal kapcsolatban.

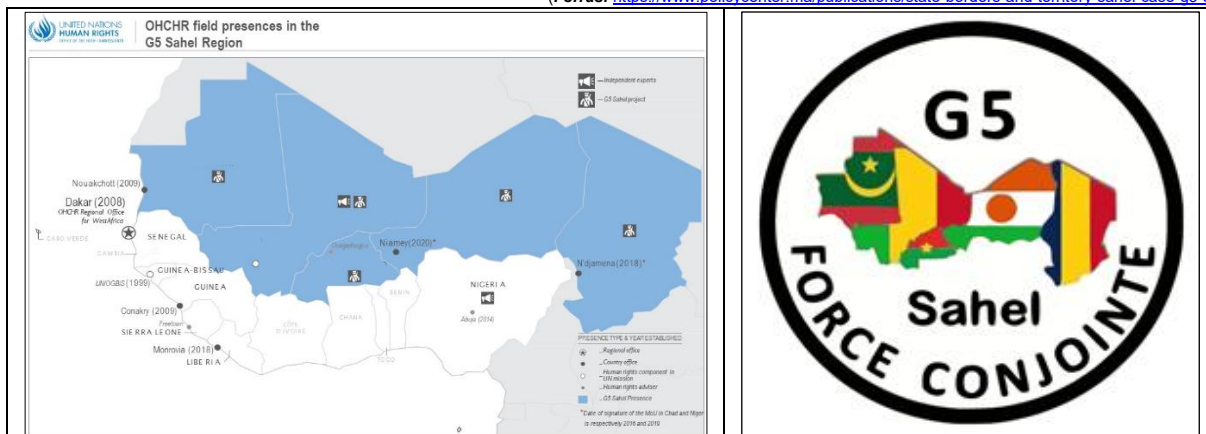
IV. Tétel

(15 pont)

Olvasd el figyelmesen a két szövegben szereplő információkat:

A. A Száhel-övezet továbbra is a világ egyik legszegényebb régiója, amely jelentős biztonsági kihívásokkal, valamint társadalmi, gazdasági és környezeti sebezhetőségekkel küzd. A biztonsági problémákra való tekintettel 2017-ben létrehozták a G5 Sahel közös erőit (la Force conjointe du G5 Sahel „FC-G5S”), hogy válaszul szolgáljanak a fegyveres szélsőséges csoportok terjeszkedésére. A szakértők úgy vélik, hogy a regionális kormányoknak nincs meg a szükséges eszközük ahhoz, hogy megőrizzék az érintett országok egységét (összesen 5 090 000 km² terület és 15,5 fő/km² átlagos népsűrűség) a rájuk ható centrifugális erők mellett, vagy ha ezek az államok szétesnek, a kormányzat nélküli területek a helyi és nemzetközi terrorista csoportok fellegváraivá válnak.

(Forrás: <https://www.policycenter.ma/publications/state-borders-and-territory-sahel-case-g5-sahel>)

B. A Száhel-övezet gazdag természeti erőforrásokban, mint például kőolaj, földgáz, arany, foszfátok és ásványi anyagok, és az afrikai kontinens legnagyobb víztartalékai közül néhány itt található. A bányák munkahelyeket teremtettek, de problémákat is okoztak. A pásztorok panaszkodnak, hogy a közlekedés és a mérgező hulladékok kibocsátása miatt nem tudják használni a hagyományos legelőútvonalakat. Az ivóvíz ritka árucikk, mivel a bányák naponta több millió litert fogyasztanak. Ráadásul a bányák terrorista támadások célpontjai, a rablások és emberrablások pedig mindennaposak. Néhány illegális bánya természetvédelmi területeken található, de mivel a kormányok gyengék és a terület kiterjedt, több mint 2000 ilyen bánya működik.

(Forrás: Tim Marshall, Puterea Geografiei. Zece hărți care ne dezvăluie viitorul lumii, Editura Litera, 2024)

Írjátok le/nevezzétek meg:

1. az **A** szövegben említett kockázati típust/kategóriát.
2. az **A** szövegben említett, a Száhel-övezetben létrehozott szervezet (G5-Sahel) öt tagállamának nevét.
3. három példát az **1** pontban azonosított típusú/kategóriájú veszélyekre, amelyeket a **B** szöveg említ.
4. két környezeti problémát, amelyet a **B** szöveg említ.
5. két okot, amelyek társadalmi, gazdasági és környezeti sebezhetőségeket okoztak, valamint két intézkedést, amelyeket ezeknek a sebezhetőségeknek a csökkentése érdekében lehet tenni.

V. Tétel

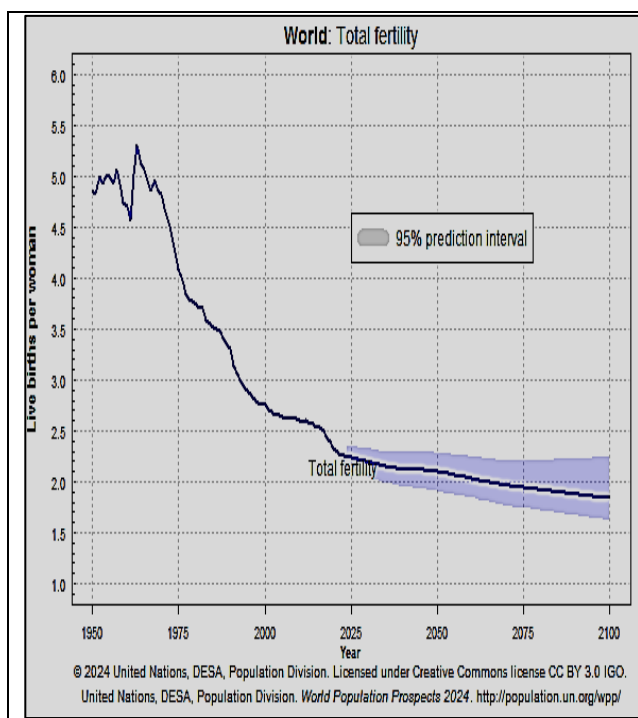
(13 pont)

A kortárs geodemográfiai változások az elmúlt évtizedekben a népesség összetételében és globális szinten bekövetkezett változásokra vonatkoznak. A megfigyelt változásokat a demográfiai viselkedésnek tulajdonítják, amely a születési és halálozási arányokban, a lakosságszámban, a migrációban, valamint a nemek, életkorok, társadalmi rétegek, foglalkozások stb. szerinti összetételben nyilvánul meg.

A nők vagy a házaspárok gyermekvállalási képessége nagyon széles határok között változik, mivel ezt a nők biológiai és életkörülményei, valamint a társadalmi-kulturális, gazdasági, politikai és vallási feltételek befolyásolják.

A születési ráta alakulásában bekövetkezett változások az 1950–2025 közötti időszakban a világ népességének folyamatos csökkenését mutatják (lásd a **grafikont**), valamint az egyes országok esetében eltérő mértékű csökkenést (lásd a **táblázatot**).

(Forrás Manual Geografie, Editura Economica Preuniversitaria)

Stat	Nr. copii / femeie 2000 (2019)	Stat	Nr. copii / femeie 2000 (2019)
Niger	6.82 (-11,1%)	Franța	1.87 (-1,1%)
Somalia	5.98 (-21,6%)	SUA	1.71 (-17,1%)
R.D. Congo	5.82 (-13,8%)	China	1.70 (+6,3%)
Mali	5.78 (-16,1%)	Australia	1.66 (-5,6%)
Angola	5.44 (-18%)	Tările de Jos	1.57 (-8,7%)
Burundi	5.32 (-23,1%)	Germania	1.54 (+11,6%)
Nigeria	5.32 (-12,9%)	Norvegia	1.53 (-17,3%)
Gambia	5.15 (-12,3%)	Japonia	1.36 (+0,1%)
Tanzania	4.83 (-15,1%)	Singapore	1.14 (-28,8%)
Mozambic	4.78 (-15,1%)	Coreea de Sud	0.92 (-38%)
World		2.4 (-10,9%)	
		Rata de înlocuire/ replacement rate 2.1	

Elemezzétek a fenti szövegben, ábrán és táblázatban szereplő információkat.

1. Nevezzétek meg a kevésbé fejlett (fejlődő) és a fejlett országokra jellemző termékenységi típusokat.
2. Nevezzétek meg a kevésbé fejlett (fejlődő) és a fejlett országokra jellemző demográfiai viselkedési típusokat.
3. Nevezzétek meg a két államkategóriára jellemző demográfiai átmenet fázisait/szakaszait.
4. Nevezzétek meg három társadalmi-kulturális és vallási feltételt, amelyek magyarázzák a kevésbé fejlett országok magas termékenységi mutatóját.
5. Mutassátok be a népességszerkezetnek a környezetre (városi/vidéki) gyakorolt hatását a fejlett országok demográfiai viselkedésére.
6. Mutassátok be a népességszerkezetnek a korcsoportokra gyakorolt hatását a kevésbé fejlett országok demográfiai viselkedésére.